

Markus 10:1-12; Matteus 19:1-9 – Lojale dissipels is lojale huweliksmaats

Dit is welbekend dat Jesus nie Homself duidelik uitlaat oor selfdegeslagverhoudings nie. Dit is egter wel duidelik dat alles wat Hy oor seksualiteit gesê het binne 'n heteroseksuele huweliksverband bedoel is, ook waar hy van eunugs praat, mense wat onbekwaam is om te trou. Daarby is dit duidelik dat die tipe lojaliteit wat daar binne huweliksverband gehandhaaf moet word, vergelyk word met dieselfde tipe lojaliteit wat sy dissipels aan Hom verskuldig is.

Daarby was Jesus duidelik daaroor dat onreinheid nie meer bestaan in oortreding van 'n uiterlike aard nie, maar in dié dinge wat uit die hart van die mens kom. Daarin word owerspel (μοιχεται – buite-egtelike seksuele gedrag) en onkuisheid (πορνεία – "to engage in sexual immorality of any kind" – Louw/Nida) spesifiek uitgelig:

¹⁸Maar wat by die mond uitkom, kom uit die hart, en dit is die dinge wat die mense onrein maak.

¹⁹Uit die hart kom slegte gedagtes: moord, owerspel, onkuisheid, diefstal, vals getuienis, kwaadpraterij. ²⁰Dit is die dinge wat 'n mens onrein maak, maar om met ongewaste hande te eet, maak 'n mens nie onrein nie." (Matt. 15:18-20; vgl. Mark. 7:14-23).

Jesus word egter twee keer direk aangehaal oor die huwelik en verwante sake. Hy bring baie spesifiek die Skeppingsverhaal Genesis 1-2 in spel in sy lering oor verhoudings. Ek gee vervolgens daaraan aandag.

Markus 10:1-12

Jesus is in Markus 10 besig met sy lering oor die gevaar van afvalligheid. Jesus roep sy mense op om soos sout te wees, lewe te gee in die wêreld, en met mekaar in vrede te lewe.

Dit is in dié konteks wat Jesus hulle leer oor 'n verdere gevaar, die gevaar van egskeiding, waar hulle lojaliteit aan mekaar in gedrang kan kom. Jesus verwys eers na hulle brondokument, Moses se wet in Deut. 24, en verklaar Moses se toegewing rondom 'n egskeidingsbrief as iets wat God toegelaat het weens die hardheid van hulle harte. Eintlik het Moses se reëling die vrou beskerm sodat daar nie vanweë allerlei onbelangrike sake tot egskeiding oorgegaan kon word nie.

Dan vestig Jesus hulle aandag op die skeppingsverhaal waarin dit duidelik is dat die reël vir almal geld dat wie God saamgevoeg het, nie deur 'n mens geskei mag word nie met verwysing na Gen. 1:27 en 2:24. Jesus verklaar die kwessie oor egskeiding hiermee as 'n geestelike saak, en nie net 'n wetlike soos die Jode daarmee handel het nie. Waar die soeklig in sy vorige uitspraak oor lyding geval het op getrouheid in die vuur van beproewing, val die soeklig hier op lojaliteit in die smeltkroes van die huwelik. Vrouens mag nie soos 'n besitting gereken word, wat jy met 'n transaksie in of uit jou lewe kon reël nie, maar as 'n huweliksmaat.

In opvolg hiervan is daar dan weereens 'n private gesprek van die dissipels met Jesus in die huis waarin hy nie net egbreuk deur mans afkeur nie, maar ook egbreuk wat deur vrouens gepleeg word. Dit was immers in Joodse geledere die geval dat normaalweg net die mans van hulle vrouens kon skei en baie min andersom, hoewel die Grieke en Romeine ander reëlings gehad het. Maar,

omdat dit bekend was dat Herodias, anders as die Joodse gebruik, van haar man geskei het, sluit Jesus vroue ook nou in sy egskeidingsreëling in.

Hierdie kompromielose siening van Jesus moet gesien word in die lig van:

- Die skeppingswil van God wat mense gemaak het om huweliksmaats vir mekaar te wees, en
- Die hoë standaard wat Hy van sy dissipels verwag, om net so lojaal aan mekaar te wees in die huwelik as wat hulle aan God self is.

Daarin hoor mens alreeds die opsomming van die wet weerklink, om God en jou naaste soos jouself lief te hê, d.w.s. ook jou maat. Met hierdie uitspraak wys Jesus egter ook dat hy die huwelik as 'n heteroseksuele gestalte van die verhouding tussen mense sien.

Matteus 19:1-9 (vgl. ook Matt. 5:31-32; Luk. 16:18)

In die uitspel van die koninkrykswaardes vir die huwelik, sluit Matteus by Markus 10 se uitsprake aan, maar spel wel 'n ekstra gevolg van egskeiding uit. Iemand wat met 'n geskeide vrou trou, pleeg ook egskeiding. Matteus bly dus by Markus se primêre loyaliteitsmotivering, maar brei dit uit deur te sê dat ook die vrou met wie 'n man sou skei – behalwe waar sy oorspel gepleeg het – deur die man se aksies as egskeier gereken sal word. Uiteraard is die konteks steeds die heteroseksuele aard van die huweliksverhouding.

Wat in Matteus 19 egter bykom, anders as wat die ideaal in die OT was, is die verduideliking van 'n lewe van selibaat wat ook 'n legitieme uitlewing van seksualiteit vir Jesus was, iets wat in die Heidelbergse Kategismus vr. 108 opgevolg is en deur Ursinus as die enigste ander opsie as die huwelik uitgespel is.

Jesus doen dit in antwoord op die dissipels wat teruggedeins het vir die radikale karakter van hierdie tipe huwelikstrou, en wat hulle laat wonder of 'n mens dan enigsins moet trou. Die risiko van 'n ongelukkige huwelik kan uiteindelik net te groot wees. Dan liever glad nie trou nie.

Let op dat Jesus hulle nie direk antwoord op hulle beoordeling van die huweliksituasie nie, maar tog verder praat oor drie tipes eunugs, waarvan die eerste twee gevalle 'n selibate lewe weens fisiese oorsake inhou, en die laaste 'n geestelike keuse vir selibaat – d.w.s. om nie te trou nie en hulle lewe te wy aan die koninkryk en die koms daarvan.

Daarmee help Jesus die dissipels om die radikaliteit van God se eis tot dissipelskap te verstaan. Die eise van dissipelskap kan jou lei tot 'n lewe waarin jy slegs aan die koninkryk getrou wil bly en daarom nie kan of wil trou nie. Indien 'n mens egter wel trou, sê Jesus, moet jy getrou bly aan jou huweliksmaat.

Terloops, dit is duidelik dat dié manier van dink die agtergrond gevorm het van Paulus se motivering vir gelowiges om in sekere gevalle nie te trou nie en waaruit sy raad gespruit het aan ander om dieselfde te doen as hy (1 Kor. 7).

Regdeur is die onderliggende aanname egter dat daar van heteroseksualiteit gepraat word en nie van selfdegeslagverhoudings nie.

Dit is ook die fondament vir die oortuiging dat mense wat op een of ander manier onbekwaam is om te trou, hetsy van geboorte af of deur een of ander iets wat in hulle lewe en ontwikkeling verkeerd gaan, hulle lewensvervulling kan vind in 'n lewe gewy aan die Here Jesus self en sy koninkryk.

Trouens, dit is ook 'n keuse wat mense wat wel kan trou ook kan maak met die volle goedkeuring en seën van die Here self.